

“Ik ben op zoek voor mijn sleutels”

Tips voor een meertalige opvoeding

Meer dan één taal spreken. Het levert kinderen die Nederlands onderwijs in het buitenland volgen veel voordelen op. Dankzij hun meertaligheid hebben ze minder moeite met de abstractie van woorden en doordat ze gewend zijn om van de ene naar de andere taal om te schakelen, zijn ze in staat een derde of zelfs vierde vreemde taal sneller op te pikken. Meertalige kinderen blijken ook flexibeler en leggen sneller contact. Toch kan het Nederlands door de andere taal of talen ook nadelig beïnvloed worden. U kunt er als ouder voor zorgen dat de moedertaal niet ondergesneeuwd raakt.

Meerdere talen kunnen spreken. Het is een rijkdom waar menigeen jaloers op is. Kinderen die in het buitenland opgroeien, bevinden zich dan ook in een benijdenswaardige taalsituatie. Meertaligheid, het spreken van meerdere talen in verschillende situaties op verschillende manieren, maakt het voor hen simpeler om contact te leggen met andere mensen. Ook is het voor hen makkelijker te begrijpen dat taal bestaat uit willekeurige, abstracte klanken die verwijzen naar echte dingen. Als een meertalig kind wordt gevraagd of het woord ‘reus’ of het woord ‘kabouter’ langer is, geeft hij vrijwel zeker het goede antwoord. Een kind dat alleen Nederlands spreekt heeft hier vaak meer moeite mee, want die reus is misschien toch wel langer dan die kabouter.

Aan de andere kant maken meertalige kinderen regelmatig taalfouten die zijn terug te leiden tot de andere taal dan het Nederlands. Kinderen die Engels als andere taal hebben, spellen bijvoorbeeld het woord ‘klok’ met een ‘c’ erbij: ‘klock’.

Meertalige kinderen hebben soms ook moeite om puur Nederlandse klanken

als de ‘ui’ en de ‘eu’ te beheersen. Dat geldt ook voor de zogenoemde drietekenklanken, zoals ‘eeuw’ en ‘ieuw’ in bijvoorbeeld het woord ‘nieuws’. In Nederland zien we dat kinderen met een Turkse achtergrond het voorzetsel achter het woord zetten in plaats van ervoor.

Thuisituatie

Natuurlijk is een belangrijke taak weggelegd voor de leerkracht op de Nederlandse school, maar juist ook de ouders kunnen veel doen om ervoor te zorgen dat het Nederlands niet wordt bedreigd door de andere taal. “Het belangrijkste is dat er in de thuisituatie

zoveel mogelijk Nederlands voor komt, als gesproken taal, maar ook in de vorm van boeken of het sturen van e-mails naar familieleden in Nederland”, zegt Nadia Eversteijn. Eversteijn is verbonden aan Babylon, het expertisecentrum voor studies van de multiculturele samenleving aan de Universiteit van Tilburg. Contactmomenten met de moedertaal in het NTC-onderwijs zijn volgens haar niet voldoende, want juist ouders zijn degenen die de Nederlandse taal levendig kunnen houden. Regelmatig Nederlands spreken en bijvoorbeeld samen Nederlandse boeken te lezen en tv-programma’s en dvd’s te kijken is niet alleen goed voor het spreken van de Nederlandse taal, maar uiteindelijk ook voor de andere taal. Een goede basis in de thuistaal is namelijk belangrijk voor het aanleren van de vreemde taal.

Ook zonder de aanwezigheid van de Nederlands sprekende ouder(s) zijn er mogelijkheden waarmee het kind regelmatig in contact kan komen met de Nederlandse taal. “Het organiseren van speelgroepjes met Nederlandstalige kinderen is een laagdrempelige manier om toch met de taal bezig te zijn.”

Meer voordelen

Het Nederlands consequent onder de aandacht van meertalige kinderen blijven brengen, levert alleen maar

meer voordelen op. “Ze zullen daardoor bijvoorbeeld geen ontwikkelingsfouten meer maken”, stelt Nadia. Dat zijn fouten die eentalige kinderen overigens ook maken, zoals met werkwoordvervoegingen. Eerst zegt het kind correct ‘ik loop’ en ‘ik liep’, vervolgens ontdekt het onbewust de algemene regel voor het vormen van de verleden tijd en gaat het ‘ik loopte’ zeggen.

Ook zogenoemde transferfouten gaan dankzij de extra aandacht voor het Nederlands tot het verleden behoren. Bij dit soort fouten kopieert het kind de elementen van de sterkste taal letterlijk naar het Nederlands. Het vertaalt bijvoorbeeld ‘I am looking for my keys’ naar ‘Ik ben op zoek ‘voor’ mijn sleutels’. Ook de verkeerde volgorde van lidwoord en bijvoeglijk naamwoord valt in deze categorie taalfouten. Er is nog meer winst te behalen: door het Nederlands te blijven stimuleren wordt ook de derde soort fouten voorkomen die ontstaat door een te gering taalaanbod. “Dit zijn meestal kleine ‘de-’ en ‘het’-foutjes”, legt Nadia uit. “Kinderen moeten het woordgeslacht uit het hoofd kennen. Dat wordt lastig als je weinig Nederlands hoort, spreekt of leest.”

Talen scheiden

Consequent gebruik van de taal in verschillende situaties bevordert dus de taalbeheersing van uw kind. “Wanneer je als moeder thuis Nederlands spreekt, moet je dat blijven volhouden, óók als het kind in de andere taal antwoordt. Ga je als ouder mee in de keuze voor de vreemde taal, dan is dat later moeilijk terug te draaien”, aldus Nadia. Er zijn verschillende strategieën om talen te scheiden. “Zo kun je als vader en moeder altijd je moedertaal blijven

spreken. Dit is de één-persoon-één-taalstrategie. Een andere methode is de één-situatie-één-taalstrategie. Je spreekt als ouders bijvoorbeeld tijdens het avondeten altijd de ene en tijdens het voorlezen en het naar bed brengen de andere taal.” Hoe belangrijk het ook is om het Nederlands voortdurend aandacht te blijven geven, het is zaak

niet te dwangmatig met de moedertaal om te gaan. “Kinderen verbieden een andere taal te spreken, werkt niet”, zegt Nadia. “Bovendien zijn er ook aanwijzingen dat het niet strikt naleven van de spelregels, dezelfde resultaten kan geven. Niet overdrijven dus, en gewoon spontaan en natuurlijk met elkaar blijven communiceren.”

Tips om Nederlandse taal te stimuleren

- Stimuleer kinderen om contact te onderhouden met familieleden in Nederland. Laat ze e-mailen of een ansichtkaartje sturen in het Nederlands. Wanneer ze antwoord krijgen, ervaren ze dat er meer mensen Nederlands spreken en een Nederlandse cultuur hebben.
- Duik met kinderen regelmatig in Nederlandse media. Lees bijvoorbeeld boeken of tijdschriften met ze, maar laat ze ook zelf naar Nederlandse televisieprogramma's kijken (www.uitzendinggemist.nl) en Nederlandse websites bezoeken (www.wereldkids.nl). Denk voor oudere kinderen ook aan dvd's van programma's van Nederlandse cabaretiers als Najib Amhali of Jochem Myjer.
- Organiseer speciale middagen voor de Nederlandse kinderen uit de regio. Laat ze samen een typisch Nederlandse activiteit ondernemen, bijvoorbeeld appeltaart bakken, met het recept in het Nederlands natuurlijk.
- Maak van de Nederlandse taal een vast onderdeel binnen het gezin. Lees bijvoorbeeld elke avond voor uit een Nederlands boek of spreek tijdens het eten altijd in de moedertaal.
- Probeer te regelen dat de kinderen ieder jaar een paar weken in Nederland kunnen logeren en laat hen daar boeken uitzoeken in een kinderboekenwinkel. Veel boeken zijn ook als luisterboek verkrijgbaar.
- Zing regelmatig Nederlandstalige liedjes en luister naar Nederlandse cd's.
- Speel samen Nederlandse spelletjes waarin taal een belangrijke rol speelt zoals Triviant, Scrabble of Pim-Pam-Pet.
- Neem (eventueel samen met andere ouders) een abonnement op een Nederlands tijdschrift.

Dit artikel wordt door Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland via het besloten internetportal Mijn School beschikbaar gesteld aan alle bij haar aangesloten scholen. Scholen kunnen het gebruiken ter ondersteuning van hun communicatie naar ouders. Kijk voor meer informatie over NOB op www.stichtingnob.nl